

4. Звонар В.П., Дяконенко О.І., Сова О.Ю. Закономірності формування соціального капіталу в Україні: теоретичні засади і міжнародний контекст. *Демографія та соціальна економіка*. 2022. № 3(49). С. 102-122. DOI: <https://doi.org/10.15407/dse2022.03.102>

5. Chisca M., Chistruga B. The Role of Cohesion Policy in Strengthening European Union's Innovation and Research Potential. *Revista Economica*, 2017, no. 69(6), pp. 19-25.

6. Guler I., Nerkar A.: The impact of global and local cohesion on innovation in the pharmaceutical industry. *Strategic Management Journal*, 2011, no. 33(5), pp. 535-549.

ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЗМІНИ У ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Орасєвський А.А., аспірант,

Державний торговельно-економічний університет, м. Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-8892-5846>

Миколайчук І.П., кандидат економічних наук, доцент,

Державний торговельно-економічний університет, м. Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7380-5000>

Формування та розвиток будівельної галузі в Україні обумовлене значною кількістю специфічними локальними факторами, що не притаманні середовищам існування галузі в розвинених країнах. Найбільш впливовим фактором була та залишається висока корумпованість даної галузі і, як результат, високий рівень хаотичності в процесах та системах зовнішнього та внутрішнього середовищ компаній. Успадковані від радянського періоду будівельні норми та вимоги почали межувати з одної сторони з надходженням нових світових технологій, а з іншого, з можливістю недотримання норм, застосовуючи адміністративний ресурс. Після митниці, енергетики та правоохоронних органів будівництво та земельні відносини в Україні вважаються одними з найкорумпованіших сфер, займаючи 4-те місце [1]. Нині одним із факторів боротьби з корупцією в галузі є законодавча база. Так, з 1 січня 2025 року в Україні заборонена розробка детальних планів територій (ДПТ), які часто використовувалися для незаконного переведення землі під забудову.

На початку становлення сучасної української будівельної галузі у 1991 році великі державні будівельні підприємства розпались на невеликі компанії, що стали неспроможні вести велике будівництво. При цьому зростаюча потреба в нових об'єктах нерухомості та

економічний розвиток стимулювали створення висококонкурентного, але несистемного ринку пропозиції послуг в галузі будівництва та всіх дотичних виробничих галузях. Відсутність жорсткого регулювання вимог до якості, відповідно, низький поріг входу в будівництво, додатково вносили локальну українську самотність.

Великий попит на будівельні послуги та низькі вимоги до здійснення будівельних видів робіт дозволили закривати потребу в майстрах та спеціалістах за рахунок дешевої, непрофесійної робочої сили, що в свою чергу, суттєво знизило вартість послуг кожного окремо взятого майстра низькою та призвело до зниження престижу професії будівельника в Україні. Будівництвом міг бути зайнятий будь-хто з бажанням працювати, але відсутністю спеціальної освіти. Прикладом цього є загальнодержавне зменшення попиту на професійну освіту в період з 1991 по 2023 рік майже вдвічі [2; 3].

На іншому боці проблеми – високий попит, що дозволяє керівникам нових будівельних підприємств підвищувати вартість послуг для кінцевого споживача. При цьому споживач часто отримує продукт низької якості за досить високою ціною, що формує ще одну проблему – недовіру споживача до галузі [4].

Сучасні будівельні підприємства, що бачать себе лідерами галузі, змушені боротися з наслідками цих двох складових проблеми: небажанням молоді ставати якісними спеціалістами в галузі через високу складність та посередній заробіток на початкових етапах кар'єри та небажанням споживача платити вищу вартість через недовіру до спеціалістів галузі.

З початком повномасштабної війни дана проблема ще більш зросла внаслідок появи додаткового критичного фактору – зменшення населення країни [5; 6]. Це при тому, що всі подальші сценарні плани компаній містить основний вектор розвитку подій – перемога у війні з подальшою відбудовою та розбудовою України, що потребуватиме значного людського ресурсу.

Не важко спрогнозувати, що ключовою потребою іноземних інвесторів та девелоперів буде необхідність швидкої організації будівельного виробництва на невідомій досі території. Оскільки фінансові ресурси не є проблемним фактором, зонами ризику для них буде швидке забезпечення проєктів будівельними спеціалістами всіх напрямків, будівельним обладнанням та формування надійних ланцюжків постачання будівельних матеріалів. Додатково конкурентною перевагою буде стандартизована система управління та контролю за процесами виробництва.

Основна ідея полягає в тому, що ключовим завданням для формування портфелів проєктів змін в діяльності будівельних підприємств України буде обрання найбільш ефективних шляхів вирішення зазначеної проблеми та вибір найбільш ефективних інструментів щодо їх впровадження. Ефективне управління змінами в будівельних компаніях стане їх значною конкурентною перевагою. Виграють команди найбільш підготовлених управлінців, які системно підійдуть до формування переліку змін, виходячи з ключових внутрішніх компетенцій та культури компанії.

Література:

1. Лукашевська А. Третина будівельних компаній пов'язана з корупцією – які схеми найпоширеніші. URL: https://24tv.ua/business/koruptsiyni-shemi-budivnitstvi-ukrayini-yaki-nayposhirenishi_n2752120 (дата звернення: 14.02.2024).
2. Головне управління статистики у м. Києві. URL: <http://kyiv.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=531&lang=1> (дата звернення: 14.02.2024)
3. Миколайчук І.П., Хмурова В.В. Професіоналізм менеджерів в Україні: резерви зростання. *Scientia fructuosa*. 2019. № 126(4). С. 110-124. DOI: [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2019\(126\)10](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2019(126)10)
4. Бабич Ю. Від 2000-х до сьогодні: як змінювалися ціни на київську нерухомість. URL: https://realestate.24tv.ua/yak-zminyuvalisya-tsini-kvartiri-kiyeva-dani-za-2000-2022-roki_n2143158 (дата звернення: 14.02.2024).
5. Ukraine: Total population from 2000 to 2029. URL: <https://www.statista.com/statistics/296122/total-population-of-ukraine/> (date of application: 14.02.2024).
6. Ukraine: Population drops by 10 million since Russia invaded in 2014, UNFPA reports. URL: <https://www.ungeneva.org/en/news-media/news/2024/10/99463/ukraine-population-drops-10-million-russia-invaded-2014-unfpa-reports> (date of application: 14.02.2024).

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОНТОПСИХОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Єфіменко Н.А., доктор економічних наук, професор,
ПВНЗ «Інститут психології і підприємництва», м. Київ, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2369-5373>

Теоретичні основи онтопсихологічного менеджменту на вітчизняних підприємствах відіграють значну роль в системі управління в умовах ринкового середовища, враховуючи військовий стан в Україні.